

DEMOKRACJA NIE
POTRZEBUJE STADIONÓW...

ELŻBIETA
PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Demokracja nie potrzebuje stadionów... – porównanie cech ustrojów demokratycznych, autorytarnych i totalitarnych w dwudziestoleciu międzywojennym

Klasa/czas trwania:

III/45 minut

Cele

Uczeń:

- samodzielnie formułuje wnioski na temat zasad funkcjonowania państwa demokratycznego: wskazuje cechy reżimów autorytarnych i totalitarnych: ograniczenie praw jednostki w reżimie autorytarnym lub fizyczna eksterminacja przeciwników w systemie totalitarnym, swoboda działania partii politycznych w demokracji, ograniczenie tej działalności w państwach autorytarnych i system monopartyjny oparty na ideologii i propagandzie w państwach totalitarnych;
- doskonalą umiejętność analizy historycznej i budowania narracji historycznej.

Metody/techniki/formy pracy:

- burza mózgów;
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- źródła.

Opis przebiegu lekcji:

1. Tydzień przed planowanymi zajęciami nauczyciel prosi uczniów o powtórzenie zagadnień dotyczących przyczyn kryzysu demokracji w Europie, zasad funkcjonowania państwa autorytarnego na przykładzie Polski po 1926 r. oraz cech charakterystycznych państw totalitarnych: Niemiec, ZSRS, Włoch. Podczas lekcji uczniowie pracują w grupach zajmujących się wybranymi problemami. Po upływie wyznaczonego czasu biorą udział w dyskusji.

Grupa I

Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej odpowiedzcie na pytania:

Jakie są źródła prawa w państwie demokratycznym? Kto zajmuje się uchwalaniem prawa, kto jego realizacją? Jak niezależne instytucje kontrolują stan praworządności w państwie?

Na czym polega zmiana w procesie tworzenia prawa w państwach autorytarnych i totalitarnych?

Źródła: fragment konstytucji marcowej, noweli sierpniowej i ustawy o zabezpieczeniu narodu i państwa.

Grupa II

Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej odpowiedzcie na pytania: Jaki jest zakres wolności obywatelskich w państwach demokratycznych? Jak kwestia swobód wygląda w państwach autorytarnych i totalitarnych? Na czym polega „szczegółność przypadku” konstytucji ZSRR?

Źródła: pierwsze 10 artykułów konstytucji kwietniowej, ustawy norymberskie, fragmenty konstytucji ZSRR z 1936 r. (o ustroju i prawach obywateli).

Grupa III

Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej odpowiedzcie na pytania: Jaką rolę odgrywały media (film, radio) oraz propaganda w państwach autorytarnych i totalitarnych
Fragmenty artykułów <http://numer14.pl/najwiekszy-stadion-swiata-dla-hitlera/>;
<https://historia.org.pl/2015/05/04/stalin-w-propagandzie/>;
<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1550913,Leni-Riefenstahl-rezyserka-III-Rzeszy>.

Grupa IV

Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej odpowiedzcie jakie warunki do działania partii politycznych gwarantowała demokracja, jak wyglądało to w systemie autorytarnym, jak w totalitarnym.

Źródła: wyniki wyborów do sejmu w Polsce z 1922 r., plakat wyborczy z okresu rządów sanacji, fragment tekstu o delegalizacji partii poza nazistowską.

2. Po zakończeniu pracy w grupach uczniowie dyskutują o cechach państwa demokratycznego, autorytarnego i totalitarnego.

Komentarz metodyczny

Scenariusz jest podsumowaniem wiedzy uczniów na temat ustrojów politycznych okresu dwudziestolecia międzywojennego. Uczniowie dokonują analizy historycznej na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej i budują narrację. Sprzyja to kształtowaniu kompetencji kluczowych – przede wszystkim komunikacyjnych. Nauczyciel może zróżnicować poziom trudności dla uczniów ze SPE. Osoby, które mają problem z analizą dużej ilości tekstu, powinny znaleźć się w grupie IV.